

1.0 Обобщаващи профили по страни

Този раздел включва 27 обобщаващи профила по страни, които представят основните програми за професионална подготовка и стаж във всяка страна членка. Профилите на страните дават кратък преглед на тези програми и тяхната ефективност, особено по отношение на трудовата заетост и ключовите фактори за успех. По-подробни количествени данни за тези програми могат да бъдат намерени в Техническото приложение.

Като част от това проучване е направена и оценка на избора на програми за професионална подготовка и стаж:

- Тя се базира на оценките, включени в двете общоевропейски проучвания на предлагането на програми за професионална подготовка¹ организирани на стажове², които бяха публикувани от Европейската комисия през май 2012 г.;
- Обхваща схемите, които са били използвани в дадена страна членка за периода 2007-2012 г., включително и тези, които са започнали в началото на 2013 г.;
- Включва програмите, финансирани от различни други източници, включително европейския социален фонд (ЕСФ), и
- За които съответните данни, включително количествените данни и резултатите от оценката на тяхната ефективност по отношение на трудовата заетост, са налични³.

По отношение на методология, важно е да се отбележи, че класификацията на схемите в следните профили на страните се базира на дефинициите, описани в глава 2. Но в случай на базирани в училищата схеми за Професионално и образователно обучение IVET с (все по-) кратки периоди на практическа подготовка, класификацията не винаги е ясно изразена. Повечето от нашите държавни експерти класифицират такива кратки периоди на практическа подготовка като „стажове” в рамките на базирани в училищата IVET. Все пак, в зависимост от ситуацията в страната, някои също са класифицирали целия IVET цикъл като „вид програма професионална подготовка”.⁴

¹ European Commission, (2012). *Apprenticeship Supply in the Member States of the European Union*, доклад, изготвен от IKEI Research & Consultancy за DG EMPL, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7717&langId=en>

² European Commission, (2012). *Study on a Comprehensive Overview on Traineeship Arrangements in Member States*, доклад, изготвен от IES, IRS и BIBB за DG EMPL, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en>

³ Имайте предвид, че „н. д.” е вмъкнато, за да указва, че няма налични данни.

⁴ CZ, LT, PL, SI

1.1 Обобщаващ профил на страна: България

Таблица 1: Кратък преглед на вида програми за професионална подготовка в България

Име на схемата	Кратък преглед на схемата	Ефективност
<p>Рамкова програма В за професионално образование (FWP-C)</p> <p>(Рамкова програма В)</p>	<p>Цели: Регулиране на условията и процедурите за едновременно придобиване на общо средно образование и втора или трета степен на професионална квалификация.</p> <p>Продължителност на професионалната подготовка: Варира в зависимост от нивото/степената на квалификация. Между 3 и 14 месеца.</p> <p>Времетраене: От 2004 г. – и продължава</p> <p>Мащаб: Национален Тип на инициативата: Публична</p> <p>Естество на мярката: Двустранна</p> <p>Ниво/източник на финансиране: Децентрализирана система на финансиране. Възможност за използване на съфинансиране от ЕСФ в редица програми.</p> <p>Брой на финансирани назначения: 40 290 (2011/2012) само за 3-та степен на професионална квалификация.</p>	<p>Обща ефективност: Рамкова програма В до голяма степен е най-популярната ПОО програма и привлича най-голям брой участници.</p> <p>Ефективност: трудова заетост: н.д. Обаче статистиката на пазара на труда показва, че средното време за преминаване от училище към работа за търсещи работа лица с професионално образование е 5,4 месеца.</p> <p>Ефективност на разходите: н.д. Очаквани разходи за назначение: Годишното финансиране на един студент се определя от националните стандарти и варира в зависимост от избрания професионален път.</p> <p>Ключови фактори за успех: (i) Осигуряване на достатъчно възможности за назначения във фирми; (ii) модернизирани съоръжения за обучение; (iii) тясно сътрудничество със социалните партньори за осигуряване на добро съответствие между предлаганите и търсените умения; (iv) подписан договор за обучение между ПОО училище и работодател.</p>
<p>Развитие на професионалното образование и обучение в сътрудничество с работодателите¹</p> <p>(Развитие на професионалното образование и обучение в сътрудничество с работодателите)</p>	<p>Цели: (i) Привличане на местните работодатели към професионалното образование; (ii) адаптиране на образователните/подготвителните методики към специфичните изисквания на местните работодатели; (iii) актуализиране на уменията на учениците и учителите в съответствие с изискванията на местните работодатели.</p> <p>Продължителност на професионалната подготовка: 2,5 месеца (100 часа) (100% в училище)</p> <p>Времетраене: 2012–2014 г.</p> <p>Мащаб: Национален Тип на инициативата: Публична</p> <p>Естество на мярката: Двустранна</p> <p>Ниво/източник на финансиране²: ЕСФ: 5 900 000 лв. (3 009 000 €) (84%); Национални фондове: 1 050 000 лв. (535 500 €) (16%)</p> <p>Брой на финансирани назначения: Поне 3200</p>	<p>Обща ефективност: н. д. – нова програма</p> <p>Ефективност: трудова заетост: н. д. – нова програма</p> <p>Ефективност на разходите: н. д. – нова програма</p> <p>Ключови фактори за успех: н. д. – нова програма</p>

¹ Въпреки че тази програма не пасва на по-конвенционалната дефиниция за стажове, особено по отношение на продължителност, целта и начина ѝ на изпълнение са подобни.

² Лв: български лев. Обменен курс за евро към април 2013 г.

Име на схемата	Кратък преглед на схемата	Ефективност
<p>Рамкова програма А</p>	<p>Цели: Регулиране на учебната програма за всички акредитирани институции, предоставящи първото ниво на ППОО (първа степен на професионална квалификация).</p> <p>Продължителност на професионалната подготовка: Варира в зависимост от 7-те версии на Рамкова програма А. Между 0,5 и 1,5 месеца (Версия А.4, насочена за лицата на възраст 16+).</p> <p>Времетраене: От 2004 г. – и продължава</p> <p>Мащаб: Национален Тип на инициативата: Публична</p> <p>Естество на мярката: Двустранна</p> <p>Ниво/източник на финансиране: Децентрализирана система на финансиране. Възможност за използване на съфинансиране от ЕСФ в редица програми.</p> <p>Брой на финансирани назначения: 2740 (2011/12)</p>	<p>Обща ефективност: Около 25% от участниците в Рамкова програма А получават диплома, но не е ясно колко от останалите участници продължават в някоя от другите рамкови програми, които подкрепят по-нататъшното образование и обучение (В или Е).</p> <p>Ефективност: трудова заетост: н. д. Не е ясно каква част от лицата, получили квалификация по Рамкова програма А, излизат на пазара на труда или остават в сферата на образованието.</p> <p>Ефективност на разходите: н. д. Очаквани разходи за назначение: Годишното финансиране на един студент се определя от националните стандарти и варира в зависимост от избрания професионален път.</p> <p>Ключови фактори за успех: (i) Точна и актуална формулировка на професионалното обучение и професионалните изисквания за всяка от професиите, включени в Рамкова програма А, като по този начин се гарантира, че те отговарят на потребностите на пазара на труда; (ii) тясно сътрудничество със социалните партньори; (iii) подписан договор за обучение между ПОО училище и работодател.</p>
<p>Схема за професионална подготовка в Академията на Телериг за софтуерни инженери</p> <p>(Софтуерна Академия на Телериг)</p>	<p>Цели: Допълване на свързаното с ИКТ образование в българските университети и училища, както и да помогне на младите ИТ специалисти за развитието им в сектора.</p> <p>Продължителност на професионалната подготовка: 18–24 месеца (50% във фирми)</p> <p>Времетраене: От 2010 – и продължава</p> <p>Мащаб: Национален Тип на инициативата: Частна (100%)</p> <p>Естество на мярката: Едностранна</p> <p>Ниво/източник на финансиране: Фондове на работодателя</p> <p>Брой на финансирани назначения: 1000 (2012) (Само Софтуерната академия)</p>	<p>Обща ефективност: Счита се за изключително успешна схема. Много е популярна сред младите хора поради нейното качествено обучение и положителните резултати при търсене на работа.</p> <p>Ефективност: трудова заетост: 15% от преминалите професионалната подготовка в Софтуерната академия бяха наети директно от фирма Телериг веднага след завършването, докато над 50% от тях си намериха работа до 6 месеца след завършването.</p> <p>Ефективност на разходите: н. д.</p> <p>Ключови фактори за успех: (i) Силна работодателска марка (фирма Телериг е призната като "Най-добър работодател в България" в периода 2007-2012 г.); (ii) широкомащабна реклама, която повишава информираността за програмата; (iii) високо качество на обучението и смесено обучение, включително в специализиран център и обучение на работното място; (iv) придобиване на ИКТ умения, които имат голямо търсене на пазара на труда.</p>

Таблица 2: Кратък преглед на схемата за стажове в България

Име на схемата	Кратък преглед	Ефективност
<p>Ново начало – от образование към заетост</p> <p>(Ново начало- от образование към заетост)</p>	<p>Цели: Подпомагане на безработните лица на възраст до 29 години да получат първата си работа в частния сектор, която съответства на тяхната квалификация.</p> <p>Продължителност на стажа: 6 месеца (100% във фирми)</p> <p>Времетраене: 4/10/2010 – и продължава</p> <p>Мащаб: Национален Тип на инициативата: Частна и публична</p> <p>Естество на мярката: Едностранна</p> <p>Ниво/източник на финансиране: ЕСФ: 40 250 000 лв. (20 527 500 €) (87%) (предвидени) - 9 000 000 лв. (4 580 000 €) (изразходвани); Национални фондове: 5 250 000 лв. (2 677 500 €) (13%) (предвидени) – 1 350 000 лв. (688 500 €) (изразходвани)</p> <p>Брой на финансирани назначения: 9160</p>	<p>Обща ефективност: Популярна и ефективна програма с много високи нива на завършване (90%) и повишено участие както на стажанти, така и на фирми. През януари 2013 г. подписването на нови договори с работодателите беше прекратено поради достигане на целите.</p> <p>Ефективност: трудова заетост: 46,6% от участниците са били наети веднага след завършването, но този процент падна значително след 6 месеца.</p> <p>Ефективност на разходите: Много добра. Очаквани разходи за назначение: 3700 лв. (1887 €) (планирани) - 835 лв. (426 €) (действителни).</p> <p>Ключови фактори за успех: (i) Желанието и ангажираността на работодателите; (ii) пълно покриване на разходите на работодателите, което прави начинанието привлекателно за фирмите; (iii) подкрепа и напътстване на стажанта за периода на назначението му чрез специално определен наставник от фирмата.</p>
<p>Летни стажове за студенти в държавната администрация</p>	<p>Цели: Да предостави на всички студенти, обучаващи се в български висши учебни заведения или в чужбина, възможност да получат практически опит; да придобият нови професионални умения в реална работна среда и да се запознаят със света на публичната администрация като възможен избор за кариера.</p> <p>Продължителност на стажа: 1 месец</p> <p>Времетраене: В момента върви – текуща програма: 1/7/2013 – 30/9/2013</p> <p>Мащаб: Национален Тип на инициативата: Публична</p> <p>Естество на мярката: Едностранна</p> <p>Ниво/източник на финансиране: ЕСФ и национални фондове</p> <p>Брой на финансирани назначения: 1090 (предвидени за лятото на 2013 г.)</p>	<p>Обща ефективност: н. д. Обаче програмата е продължение на проекта „Изграждане на капацитет за бъдещето – провеждане на стажове в публичната администрация“, който беше считан за успешен и много популярен сред студентите.</p> <p>Ефективност: трудова заетост: н. д.</p> <p>Ефективност на разходите: н. д.</p> <p>Ключови фактори за успех: (i) Прозрачни процедури по набирането на кадри чрез онлайн портал и онлайн тестване в съответствие с изборния професионален път на студента; (ii) внимателна преценка на съответствието на студента с позицията, на която ще бъде назначен; (iii) образователно съдържание за стажа въз основа на индивидуализиран план за обучение; (iv) определяне на наставник за всеки стажант; (v) сертифициране при успешно завършване на стажа; (vi) преценка и оценка в края на периода на назначението, включително отзиви за стажанта.</p>